

شیوه نامه ی اجرایی آیین نامه ی دوره دکترای آموزشی – پژوهشی دانشگاه گلستان

مقدمه

این شیوه نامه با استناد به ماده ی ۱۳ آیین نامه ی دکترا (Ph.D.) مصوب جلسه ی ۷۷۵ مورخ ۱۳۸۹/۸/۸ شورای برنامه ریزی آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تهیه شده است.

کلیات

ماده ۱ تعاریف :

وزارت: وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دوره دکتری: دوره ی دکترای تخصصی (Ph.D.)

دانشگاه: دانشگاه گلستان

گروه: کوچکترین واحد سازمانی آموزشی – پژوهشی دانشگاه

ماده ۲ دوره ی دکترا بالاترین دوره ی تحصیلی آموزش عالی است که به اعطای مدرک می انجامد و رسالت آن تربیت افرادی است که با نوآوری در زمینه های مختلف علوم و فناوری، در رفع نیاز های کشور و گسترش مرزهای دانش موثر باشند. تحصیل در این دوره به صورت تمام وقت می باشد.

شرایط و روش پذیرش در دوره ی دکترا

ماده ۳ شرایط پذیرش در دوره ی دکترا بر طبق آیین نامه ی دوره ی دکترا و روش پذیرش دانشجو بر اساس آیین نامه ی آزمون های ورودی دکترا مصوب وزارت می باشد.

ماده ۴ داوطلب پس از گزینش نهایی و اعلام اسامی توسط سازمان سنجش آموزش کشور می تواند در دوره ی دکترا ثبت نام کند.

مرحله‌ی آموزشی

ماده ۵ مجموع واحدهای دوره‌ی دکترا ۳۶ واحد است که شامل ۱۲ تا ۱۸ واحد درسی و الباقی رساله می‌باشد. تعداد واحدهای درسی و رساله برای هر رشته توسط گروه ذیربط و بر اساس برنامه‌ی درسی مصوب آن رشته تعیین می‌شود.

تبصره ۱ در شرایط خاص و در صورت نیاز، به تشخیص استاد راهنما و تأیید گروه ذیربط، دانشجو موظف است حداکثر تا ۶ واحد درسی را به عنوان واحدهای جبرانی بگذرانند. نمره‌ی دروس جبرانی در تعیین میانگین کل محاسبه نمی‌شود.

تبصره ۲ حداقل و حداکثر تعداد واحد درسی (اعم از جبرانی و اصلی) در یک نیمسال به ترتیب ۶ و ۱۲ است.

تبصره ۳ اخذ کمتر از ۶ واحد (در شرایط خاص) منوط به اخذ مجوز از شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه خواهد بود.

ماده ۶ حداقل نمره‌ی قبولی در هر درس، ۱۴ از ۲۰ و میانگین قابل قبول نمرات دانشجو در همه‌ی دروس، ۱۶ از ۲۰ است. چنانچه میانگین نمرات کمتر از ۱۶ باشد دانشجو مجاز خواهد بود با نظر استاد راهنما و حداکثر در یک نیمسال تحصیلی، ترجیحاً تعدادی از دروس دوره‌های تحصیلات تکمیلی مرتبط با رشته که در آنها نمره‌ی کمتر از ۱۶ کسب نموده را علاوه بر سقف واحدهای درسی برای جبران میانگین کل بگذرانند.

تبصره ۱ به ازای گذراندن دو درس جبرانی و یا چنانچه دانشجو ملزم به گذراندن واحدهای درسی به منظور جبران میانگین نمرات درس شود، حداکثر یک نیم سال تحصیلی به مدت مجاز مرحله آموزشی افزوده می‌شود. در هر حال طول مدت مجاز مرحله آموزشی از چهار نیم سال آموزشی تجاوز نخواهد کرد.

تبصره ۲ نمره قبولی در دروس جبرانی حداقل ۱۲ از ۲۰ است.

تبصره ۳ برگزاری دروس به صورت معرفی به استاد مجاز نیست.

ماده ۷ دانشجو موظف است در کلیه نیمسال‌های تحصیلی (آموزشی و پژوهشی) در موعد مقرر انتخاب واحد نام کند. چنانچه دانشجویی در موعد مقرر انتخاب واحد ننماید به منزله انصراف از تحصیل خواهد بود.

تبصره ۱ در موارد استثنایی که دانشجو به دلایلی خارج از اراده خویش انتخاب واحد ننماید، موضوع پس از تأیید استاد راهنما و گروه آموزشی ذیربط و اظهار نظر شورای آموزشی و پژوهشی دانشکده، جهت تصمیم‌گیری به شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارسال می‌شود.

استاد راهنما

- ماده ۸** استاد راهنما به تقاضای دانشجو و موافقت کتبی استاد و با تأیید گروه ذیربط تعیین می‌شود.
- ماده ۹** دانشجو موظف است حداکثر تا پایان دومین نیمسال تحصیلی، استاد راهنمای خود را معرفی نماید.
- ماده ۱۰** استاد راهنما باید دارای مدرک دکترای تخصصی، عضو هیأت علمی دانشگاه و حداقل دارای مرتبه‌ی استادیاری با سابقه‌ی راهنمایی حداقل ۲ پایان نامه‌ی کارشناسی ارشد و ۲ سال سابقه‌ی تدریس در دوره‌های تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌های دولتی باشد.
- ماده ۱۱** صرفاً سوابق تدریس در دانشگاه‌های روزانه دولتی و با مجوز معاونت آموزشی، قابل محاسبه است و سوابق اعضای هیأت علمی که به دانشگاه انتقال یافته‌اند نیز طبق رویه ذکر شده قابل محاسبه است.
- ماده ۱۲** در صورت نیاز، به پیشنهاد استاد راهنما و تأیید گروه ذیربط، مسئولیت راهنمایی رساله‌ی دانشجو را ۲ استاد راهنما با احراز شرایط لازم و مشروط به این که استاد راهنمای اول (اصلی) حداقل ۶۰ درصد مسئولیت هدایت رساله را بر عهده داشته باشد، به طور مشترک عهده دار می‌شوند.
- تبصره ۱** استاد راهنمای اول باید عضو هیأت علمی گروه آموزشی ذیربط باشد. مسئولیت راهنمایی امور آموزشی و پژوهشی مربوط به دانشجو بر عهده وی می‌باشد.
- تبصره ۲** در شرایط خاص، انتخاب استاد راهنمای دوم از خارج دانشگاه با رعایت ماده‌ی ۱۰ و تأیید گروه بلامانع است.
- ماده ۱۳** در صورت نیاز، به تشخیص استاد راهنما و با تأیید گروه یک یا دو نفر از اعضای هیأت علمی یا سایر صاحب نظران به عنوان استاد مشاور دانشجو تعیین می‌شوند. دارا بودن مدرک دکتری تخصصی برای صاحب نظران و محققانی که عضو هیأت علمی نبوده و به عنوان مشاور انتخاب می‌شوند، الزامی است.

شرایط تدریس در دوره دکتری

ماده ۱۴ عضو هیأت علمی برای تدریس در دوره دکتری باید سابقه‌ی حداقل ۴ نیمسال تدریس را داشته باشد که حداقل ۲ نیمسال آن در مقطع کارشناسی ارشد و در دانشگاه‌های دولتی باشد. سوابق اعضای هیأت علمی که به دانشگاه انتقال یافته‌اند، طبق رویه ذکر شده قابل لحاظ شدن است.

تبصره ۱ اگر مقطع کارشناسی یا کارشناسی ارشد رشته‌ای خاص در دانشگاه موجود نباشد، تصمیم‌گیری درباره این ماده در چارچوب مقررات با شورای آموزشی دانشکده است.

ارزیابی جامع

ماده ۱۵ ارزیابی جامع به منظور احراز قابلیت‌های آموزشی و پژوهشی دانشجویان انجام می‌گیرد. گروه ارزیابی متشکل از اساتید راهنما و مشاور و حداقل ۲ نفر هیأت علمی متخصص است که به پیشنهاد گروه و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشکده انتخاب می‌شوند.

ماده ۱۶ استاد راهنما می‌تواند حداکثر ارزیابی کننده دو درس از دروس انتخاب شده باشد.

ماده ۱۷ ارزیابی جامع پس از احراز شرایط ذیل در بازه‌های زمانی مقرر و از ۳ درس غیر جبرانی به انتخاب استاد راهنما و تصویب گروه آموزشی به عمل می‌آید:

- گذراندن تمام واحدهای درسی دوره با حداقل میانگین ۱۶

- ارائه نمره قبولی در آزمون‌های زبان خارجی مورد تأیید وزارت علوم

ماده ۱۸ دانشجویان باید برای شرکت در ارزیابی جامع ثبت نام نمایند و این کار به منزله یک نوبت شرکت در ارزیابی جامع است. چنانچه دانشجوی پس از ثبت نام در ارزیابی جامع شرکت نکند، تنها یکبار دیگر در اولین ارزیابی جامع بعدی مجاز به شرکت خواهد بود.

تبصره ۱ ضروری است اسامی دانشجویانی که برای ارزیابی جامع ثبت نام نموده‌اند، دروس امتحانی و هیأت ارزیابی به همراه مدارک مورد نیاز، ۱ ماه پیش از برگزاری ارزیابی جامع به مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارسال شود.

ماده ۱۹ ارزیابی جامع صرفاً دو نوبت در سال برگزار می‌شود، موعد اولین ارزیابی جامع بهمن ماه و موعد دومین ارزیابی شهریور ماه است.

تبصره ۱ تاریخ برگزاری ارزیابی جامع (در نوبت‌های مشخص شده) توسط گروه‌های آموزشی تعیین و پس از تأیید معاون آموزشی دانشکده اجراء می‌شود. لازم است برنامه برگزاری ارزیابی جامع برای مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارسال شود.

ماده ۲۰ آزمون به صورت کتبی و شفاهی برگزار شده و مسئولیت برگزاری ارزیابی جامع بر عهده مدیر گروه و با هماهنگی معاون آموزشی دانشکده است.

تبصره ۱ ارزش آزمون‌های کتبی و شفاهی به ترتیب ۷۰ و ۳۰ درصد نمره نهایی است.

تبصره ۲ ارزیابی کتبی و شفاهی جامع حداکثر با فاصله زمانی یک هفته برگزار شده و نتایج می‌بایست حداکثر دو هفته پس از پایان ارزیابی به مدیریت تحصیلات تکمیلی ارسال شود.

تبصره ۳ لازم است همه دانشجویان هم‌گرایش با هم در ارزیابی جامع شرکت کنند.

ماده ۲۱ حضور نماینده تحصیلات تکمیلی، در ارزیابی جامع شفاهی ضروری است.

ماده ۲۲ شرط قبولی در ارزیابی جامع، کسب میانگین نمره ۱۶ است. در صورت عدم احراز این نمره، دانشجو می‌تواند فقط یک بار دیگر و در اولین نوبت بعدی ارزیابی جامع شرکت کند. دانشجو در صورت عدم موفقیت در ارزیابی دوم از ادامه‌ی تحصیل محروم خواهد شد.

رساله

ماده ۲۳ دانشجو موظف است حداکثر تا پایان نیمسال سوم از طرح پیشنهادی رساله‌ی دکترای خود در حضور هیأت داوران دفاع کند. دفاع از طرح پیشنهادی رساله دکتری منوط به موفقیت در ارزیابی جامع است.

ماده ۲۴ هیأت داوران دفاع از طرح پیشنهادی رساله شامل استاد (اساتید) راهنما و مشاوران و ۲ نفر داور و نماینده معاون آموزشی دانشکده است. داوران از بین اعضای هیأت علمی پیشنهادی استاد راهنما و به انتخاب گروه تعیین می‌شوند که یک نفر از آنان می‌بایست از اعضای هیأت علمی با مرتبه حداقل دانشجویی و از سایر دانشگاه‌های دولتی (و یا پژوهشگاه‌های دولتی) و دارای تخصص مرتبط با موضوع رساله باشد.

تبصره ۱ حضور داور خارجی در جلسه دفاع از طرح پیشنهادی الزامی نیست و اظهار نظر مکتوب ایشان کفایت می‌کند.

ماده ۲۵ مسئولیت برنامه‌ریزی و برگزاری جلسه دفاع از طرح پیشنهادی رساله به عهده‌ی مدیر گروه و با هماهنگی معاون آموزشی دانشکده است.

تبصره ۱ پس از تأیید طرح پیشنهادی رساله توسط هیأت داوران، دانشجو موظف است طرح را در سامانه‌ی مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران (www.irandoc.ac.ir) ثبت کند و گواهی آن را به مدیر گروه تحویل دهد.

ماده ۲۶ بعد از تصویب طرح پیشنهادی رساله در شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه، مراتب برای بهره‌مندی از اعتبار مربوط به هزینه‌های اجرای رساله به حوزه‌ی معاونت پژوهشی و فناوری دانشگاه اعلام می‌شود.

ماده ۲۷ دانشجو موظف است پس از تصویب طرح پیشنهادی نسبت به اخذ واحد رساله اقدام نماید و تا زمان دفاع، در نیمسال‌های بعدی نیز واحد رساله را اخذ (تمدید) کند.

ماده ۲۸ مقاله‌ای به عنوان مستخرج از پایان نامه تلقی می‌شود که در چارچوب طرح رساله باشد و به تأیید استاد راهنما برسد.

ماده ۲۹ دانشجو موظف است در طی مرحله‌ی پژوهشی، پس از گذشت یکسال از تصویب پیشنهادیه نسبت به ارائه گزارش‌های پیشرفت ترمی رساله اقدام و پس از تأیید توسط استاد راهنما و مشاور، آن را به آموزش دانشکده تحویل دهد.

تبصره ۱ چنانچه پیشرفت فعالیت‌های پژوهشی از نظر استاد راهنما مورد تأیید نباشد از سوی شورای آموزشی دانشکده تنها یک نیمسال به دانشجو فرصت داده می‌شود تا روند فعالیت‌های پژوهشی خود را به سطح قابل قبول ارتقاء دهد، در غیر این صورت مورد جهت تصمیم‌گیری به شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارجاع داده می‌شود.

تبصره ۲ دانشجو موظف است هر سال نتایج تحقیقات خود را در قالب سخنرانی ارائه نماید.

جلسات پیش دفاع و دفاع از رساله

ماده ۳۰ دانشجو بعد از تدوین و نگارش رساله بر طبق دستورالعمل دانشگاه، نسخه‌ای از آن را به استاد (اساتید راهنما) و مشاور تحویل می‌دهد.

ماده ۳۱ داوران رساله به پیشنهاد استاد راهنما و تایید گروه آموزشی تعیین می‌شوند.

ماده ۳۲ یک نسخه از رساله به همراه کاربرگ داوری توسط مدیر گروه آموزشی برای هر یک از داوران ارسال و نظر آنان دریافت می‌شود.

ماده ۳۳ گروه‌های آموزشی پس از دریافت نظرات داوران می‌توانند با حضور اساتید راهنما و مشاورین نسبت به برگزاری جلسه پیش دفاع اقدام نمایند.

ماده ۳۴ دانشجو موظف است تصمیمات جلسه پیش دفاع برای تکمیل رساله دکتری را قبل از اتمام سنوات تحصیلی لحاظ نموده و رساله آماده شده خود را در مهلت مقرر به استاد راهنما تحویل نماید.

ماده ۳۵ دانشجو پس از تدوین رساله به شرط کفایت دستاوردهای علمی رساله و چاپ/پذیرش قطعی یک مقاله مستخرج از رساله در مجلات علمی و پژوهشی مورد تایید وزارت علوم، با تایید استاد/استادان راهنما مجاز است در حضور هیات داوران از رساله خود دفاع کند.

ماده ۳۶ پس از احراز شرایط مندرج در مواد ۳۴ و ۳۵ دانشجو مجاز به دفاع از رساله دکترای خود می‌باشد. صدور دعوتنامه برای داور خارجی که می‌بایست حداقل دارای مدرک دانشجویی و عضو هیات علمی یکی از دانشگاه‌های دولتی باشد، توسط معاون آموزشی دانشکده انجام می‌شود.

تبصره ۱ کاربرد تأیید شده‌ی دفاع از رساله باید یک هفته قبل از برگزاری جلسه‌ی دفاع به حوزه‌ی مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارسال شود تا نسبت به تعیین نماینده‌ی آن حوزه برای جلسه‌ی دفاع اقدام شود.

ماده ۳۷ جلسه‌ی دفاع از رساله با حضور هیأت داوران شامل استاد (در صورت تعدد، حداقل یکی از اساتید راهنما)، و مشاور و سایر داوران داخل و خارج رسمیت می‌یابد و ریاست آن با نماینده‌ی مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه است. حضور کلیه داوران داخل و خارج دانشگاه در جلسه دفاع الزامیست.

ارزیابی رساله

ماده ۳۸ ارزیابی رساله بر اساس کیفیت علمی پژوهش انجام شده، میزان نوآوری، چگونگی دفاع از یافته‌های پژوهشی و نحوه نگارش آن و مطابق با کاربرد ارزیابی رساله انجام می‌شود.

ماده ۳۹ نماینده‌ی تحصیلات تکمیلی دانشگاه در ابتدای جلسه‌ی دفاع کاربردهای ارزیابی را به اعضای هیأت داوران تحویل می‌دهد و در پایان جلسه، کاربردها را از آنان اخذ و پس از محاسبه میانگین نتیجه را به دانشجو و آموزش دانشکده اعلام می‌نماید.

ماده ۴۰ امتیاز و درجه رساله به صورت زیر تعیین می‌شود:

الف) از نمره‌ی ۱۹ تا ۲۰، درجه‌ی عالی

ب) از نمره‌ی ۱۸ تا ۱۸/۹۹، درجه‌ی بسیار خوب

ج) از نمره‌ی ۱۶ تا ۱۷/۹۹، درجه‌ی خوب

د) نمره‌ی کمتر از ۱۶، غیر قابل قبول

ماده ۴۱ چنانچه رساله دانشجوی «غیر قابل قبول» ارزیابی شود بنا به تشخیص هیأت داوران، دانشجوی مجاز است حداکثر طی ۶ ماه، به شرط آنکه طول دوره از حداکثر مدت مجاز تحصیل بیشتر نشود اصلاحات لازم را در رساله به عمل آورد و صرفاً یک بار دیگر از آن دفاع کند.

ماده ۴۲ دانشجوی موظف است حداکثر تا یک ماه پس از دفاع، اصلاحات لازم در رساله را انجام دهد و به تأیید استاد یا اساتید راهنما برساند.

تبصره ۱ دانشجوی موظف است ویرایش نهایی رساله خود را با رعایت تصحیحات مورد نظر هیأت داوران، حداکثر ۲ ماه پس از برگزاری جلسه دفاع به استاد راهنما تحویل نماید. صورتجلسه دفاع دکتری می‌بایست حداکثر ۳ ماه پس از برگزاری جلسه دفاع به حوزه تحصیلات تکمیلی تسلیم شود.

فراغت از تحصیل

ماده ۴۳ دانشجوی پس از گذراندن واحدهای درسی و قبولی در رساله (در یکی از سطوح: عالی، بسیار خوب و خوب) به دریافت درجه‌ی دکترای نائل می‌شود. تاریخ فراغت از تحصیل، تاریخ دفاع از رساله می‌باشد.

ماده ۴۴ پس از تأیید ساختار رساله توسط مرکز نشر دانشگاه، دانشجوی می‌تواند نسبت به تکثیر و صحافی نسخه نهایی اقدام کند و آن را به بخش‌های مختلف دانشگاه تحویل و رسید دریافت نماید.

تبصره ۱ صدور گواهی و مدرک تحصیلی منوط به تحویل نسخه‌های تأیید شده رساله و سایر مدارک مربوطه به دانشکده و انجام مراحل اداری لازم است.

تبصره ۲ برای انجام امور فارغ التحصیلی، دانشجوی می‌تواند پس از ارسال پرونده‌ی تحصیلی توسط دانشکده، به مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه مراجعه نماید و کاربرگ تسویه حساب را دریافت کند و پس از تکمیل، آن را به دبیرخانه مدیریت تحصیلات تکمیلی تحویل دهد. گواهی فراغت از تحصیل طی مدت ۲ هفته صادر خواهد شد.

طول دوره و افزایش آن

ماده ۴۵ مدت مجاز تحصیل در دوره‌ی دکترای حداقل سه سال و نیم و حداکثر چهار سال و نیم است و بنا بر ضرورت، به پیشنهاد استاد راهنمای دانشجوی و تأیید گروه آموزشی و تصویب شورای تحصیلات تکمیلی می‌توان حداکثر تا یک نیمسال به این مدت افزود.

تبصره ۱ در صورتی که دانشجو به علل غیر قابل پیش‌بینی در حداکثر مدت مجاز موفق به اتمام تحصیل نشود لازم است درخواست خود برای افزایش طول دوره را حداقل یک ماه قبل از پایان مهلت مجاز به آموزش دانشکده تحویل دهد.

تبصره ۲ درخواست دانشجو برای افزایش طول دوره، پس از تأیید شوراهای تحصیلات تکمیلی دانشکده و دانشگاه برای تصمیم‌گیری نهایی به کمیسیون بررسی موارد خاص دانشگاه ارجاع می‌شود. این کمیسیون بر حسب مورد با حضور استاد راهنما، وضعیت دانشجو را بررسی می‌کند و متناسب با فعالیت‌های کمی و کیفی و علمی دانشجو در مورد مدت و نحوه‌ی ادامه‌ی تحصیل یا اخراج او تصمیم‌گیری خواهد کرد. در صورت موافقت کمیسیون با درخواست افزایش مدت مجاز تحصیل، دانشجو باید واحد رساله را اخذ نماید و مدت مذکور جزء حداکثر مجاز تحصیل دانشجو محسوب می‌شود.

مرخصی، انصراف / محرومیت از تحصیل

ماده ۴۶ در موارد استثنایی که دانشجو دارای عذر موجه باشد، می‌تواند با ارائه مدارک و مستندات پس از موافقت گروه آموزشی ذیربط و تأیید کمیسیون بررسی موارد خاص و با توجه به حداکثر مدت مجاز تحصیل، حداکثر تا دو نیمسال از مرخصی تحصیلی (با احتساب در سنوات) استفاده نماید.

ماده ۴۷ در موارد زیر دانشجو از ادامه تحصیل محروم می‌شود:

- الف) میانگین کل نمرات درسی دانشجو (با رعایت ماده ۶) کمتر از ۱۶ شود.
- ب) صلاحیت علمی دانشجو برای استمرار فعالیت پژوهشی پس از ۲ بار ارزیابی جامع (با رعایت ماده ۲۲) احراز نشود.
- ج) رساله‌ی دانشجو با رعایت ماده ۴۱ و بعد از دفاع مجدد، «غیر قابل قبول» ارزیابی شود.
- د) مدت مجاز تحصیل دانشجو (با رعایت ماده ۴۵) به پایان برسد.

تبصره ۱ در صورت انصراف یا محروم شدن دانشجو از ادامه‌ی تحصیل در دوره‌ی دکترا، دانشگاه می‌تواند با رعایت ضوابط و مقررات مربوط، صرفاً گواهینامه‌ای بر اساس کارنامه‌ی تحصیلی دانشجو صادر کند.

ماده ۴۸ در خصوص مواردی که در این شیوه‌نامه تصریح نشده باشد شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه مرجع تصمیم‌گیری خواهد بود.

ماده ۴۹ این شیوه‌نامه مشتمل بر یک مقدمه، ۴۹ ماده و ۲۶ تبصره، در جلسه شماره ۶۲ شورای دانشگاه مورخ ۹۳/۸/۴ به تصویب رسید و از این تاریخ به مدت دو سال به اجرا در می‌آید و پس از آن در صورت لزوم بازنگری خواهد شد.

این شیوه‌نامه برای کلیه دانشجویان دوره دکترای ورودی ۹۴-۱۳۹۱ لازم الاجرا می‌باشد.